

Exam. Code : 216703

Subject Code : 6652

M.A. Political Science 3rd Semester

FOREIGN POLICY OF INDIA

Paper—XII

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—80

Note :— Attempt any **six** out of **ten** questions from Section A. From Section B, students are to attempt **one** question from each unit and **four** in total.

SECTION—A

Note :— Explain your answer in about **250** words. Each question carries **4** marks.

1. Discuss geographical determinants of Indian Foreign Policy.
2. Discuss the objectives of Indian Foreign Policy.
3. Discuss the Kashmir Issue.
4. Discuss the Indo-Nepal Friendship Treaty of 1950.
5. What is Indian stand on Tamil Issue ?
6. What is 123 Agreement ?
7. What is Panchsheel Agreement ?
8. Why India has refused to sign CTBT ?

9. What are the main objectives of BRICS ?
10. What are the objectives of Indian Nuclear Policy ?

SECTION—B

Note :— Attempt **one** question from each unit. Each question carries **14** marks.

UNIT-I

1. Discuss the internal and external determinants of Indian Foreign Policy.
2. Write a detailed note on the main principles of India's Foreign Policy.

UNIT-II

3. Examine Indo-Bangladesh Relations with a special focus on water dispute.
4. Is the Non-Aligned Movement relevant today ? Substantiate the statement with your arguments.

UNIT-III

5. Discuss the changing dynamics of Indo-US relations in the post-Cold War era.
6. Critically examine India's demand for permanent membership in the UNSC.

UNIT-IV

7. Discuss the evolution of India's Nuclear Policy.
8. Discuss the major challenges for India's BRICS policy.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ ਦੇ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਭਾਗ ਅ ਦੀ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਕੇ ਕੋਈ
ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਓ

ਨੋਟ :— ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 250 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ।
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
4. ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਦੋਸਤੀ ਸੰਧੀ 1950 ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
5. ਤਮਿਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
6. 123 ਸਮਝੌਤਾ ਕੀ ਹੈ ?
7. ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀ ਹੈ ?
8. ਭਾਰਤ ਨੇ CTBT ਸਮਝੌਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ?
9. ਬ੍ਰਿਕਸ (BRICS) ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ ?
10. ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਰਮਾਣੂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ ?

ਨੋਟ :— ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਅ

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅੰਦੂਰਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਣ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਪਾਣੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।
4. ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੁੱਟ ਨਿਰਪੇਖ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਹੈ ? ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਰਕਪੂਰਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸ਼ੀਤ-ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਥਾਈ ਮੈਂਬਰ ਵੱਜੋਂ ਮੰਗ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਰਮਾਣੂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਭਾਰਤ ਦੀ ਬ੍ਰਿਕਸ (BRICS) ਨੀਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।